

Observatoriul este de done ori in septimana, Mercuria si Sambur'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a don'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesanrulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressede de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 22.

— Sibiu, Mercuri 17 29 Martiu. —

1882.

Deschidere de prenumeratiune

la

„Observatoriulu“

dela 1/13 Aprile inainte.

Pentru acei domni abonati carii prenumeraseru dela 1/13 Aprile 1882 pe 1 anu, dela 1/13 Juliu pe 9 luni, era altii pe 6 sau si numai pe 3 luni, abonamentulu espira cu finea lunei Martiu. Pentru-cá se potemu regulá de timpuriu o expeditiune esacta a diariului, rogamu pe ddni abonatii respectivi se binevoiesca a isi descoperi vointi'a inainte de 1/13, innoindu'si abonamentulu cu pretiurile aratate in fruntea diariului: de 8 fl. pe 1 anu, 4 fl. pe 6 luni inlaintrulu monarchiei, era in afara din monarchia cu 22 franci pe 1 anu, cu 11 franci pe 1/2 anu, in auru sau in bilete de banca sau hipotecarie, era fractionile, anume din Romani'a, se potu implini cu marce de posta.

Redactiunea si Editur'a.

Revista politica.

Sibiu, 28 Martiu st. n. 1882.

Cu o deosebita satisfactiune inregistramu in bucratoriulu faptu, cá faimosulu proiectu de lege alu ministrului de culte si instructiune ungurescu, dn. Aug. Trefort, n'a fostu admisu la desbatere speciala in diet'a ungrésca. Acésta decisiune s'a luatu in siedinti'a din 22 l. c. a comisiunei pentru instructiune, cu o majoritate de doue voturi, adeca 7 contra 5. In urm'a acestui votu presedintele comisiunei deputatulu Baross precum si notariulu aceleia deputatulu Szathmáry au demissionatu din acea comisiune.

Deocamdata deci, incercarea guvernului ungrurescu de a magiarisa si a pune man'a si pe gimnasia si scolele reale nationale si confessionale n'a reusitu, ceea ce este a se multiamí energiceloru

si solideloru representatiuni si remonstratiuni ridicate din partea corporatiuniloru bisericesci autonome si confessionale fara deosebire de nationalitate, contra acelu proiectu de lege inoportunu si nedreptu. Caracteristicu pentru starea lucruriloru din regatulu St. Stefanu este, cá numai jidanii si press'a loru, corupta si venala se infierbenta pentru acelu proiectu de lege, deplange cu lacrimi de crocodilu sórtea lui si face imputari guvernului pentru casulu, ce este mai multu cá probabilu, candu ilu va retrage de pe més'a dietei.

In timpu ce guvernulu ungurescu a suferitu o infrangere morala in urm'a respingerei proiectului seu de lege amintitu, cabinetulu comitelui Taaffe a castigatu o victoria stralucita in camer'a deputatiloru Reichstagului din Vien'a, unde proiectulu de lege pentru reform'a electorala a fostu primitu si la a trei'a cetire cu o mare majoritate. Opositiunea nemtiloru centralisti, batuta pe intrég'a linia cu propriile sale arme, este deconcentrata si suparata, vediendu cum din ce in ce i se inchide calea, pentru de a potea reveni ea singura la óele decarne egiptene ale poterei. Nemtii centralisti cari pe cátu timpu erau tari si mari se gerau cá pangermanisti sau mai bine disu panprussiani sunt fórte mahnuti si suparati pe principele de Bismark, pentru-cá 'ia lasatu se cadia victima si 'iau sacrificatu, precum dicu ei, curentulu slavicu ce domnesce in sferile mai inalte ale Vienei, in necasulu atátu de multu laudatei si atátu de desu accentuatei aliantie germano-austriace.

Dela Berlin inse li se raspunde cu multu sange rece cá: „Missiunea Austriei este in Orientu“ si cá lozinc'a politice sale trebue se fia in afara: frontulu contra inamiciloru Germaniei, era in laintru impacarea cu ori-ce pretiu a elementeloru slave, pentru cá se póta fi pregatita pentru marea ciocnire a panslavismului cu panprussismulu. Ocuparea si chiaru anecsarea de faptu de si inca nu de dreptu a Bosniei si Hertiegovinei, este un'a din acele consecintie ale frumósei si providentialei missiuni, cu care a fostu incredintata Austri'a din partea scumpului seu aliatu din Berlin si unulu din acei pasi, care va decide despre vitalitatea vechei monarchii austriace.

Din fatalitate suvenirile si reminiscentiele celoru ce amu patitu in timpul cooperatiunei prusso-austriace din Schleswig-Holstein, precum si traditional'a infidelitate a diplomatiei prussiane fačia cu Austri'a, ne face se ne tememu, cá si de asta-data Austri'a va fi aceea, care va scóte pentru altii castanele cópte din jaraticulu politice orientale si cá in momentul decisivu, cesarismulu panprussianu se va impacá pe contulu ei cu cesaro-papismulu panslavistu.

Resbelulu de pene ce se incinsese intre press'a russésca si cea germana, iritarea spiriteloru causata prin faimósele toaste cu apa ale generalelui Scozbelef, sunt astadi molcomite si paralizate prin amicabilulu si caldurosulu toastu, pe care imperatulu Alexandru III alu Russiei l'au ridicatu in dio'a aniversarei de 85 de ani a nascerei imperatului Wilhelm si prin scrisórea autografa, pe care acesta o au primitu dela imperatulu Russiei, prin care ilu asigura despre nestramutat'a sa amicitia si iubire de pace. Va fi bine inse, cá in faci'a acestoru asigurari de pace, felicitari caldurose si complimente intime schimbate intre cei doi imperati nordici, se nu uitamu, cá exista doue curente politice si adeca unulu, ce se dice oficiosu si altulu neoficiosu si cá aceste doue curente la momentul datu se potu uni sau in bine sau in reu.

Diarele oficióse austro-unguresci respandescu scirea cá nou denumitulu ambassadoru alu Austro-Ungariei pentru St. Petersburg com. Wolkenstein, care mai inainte de a se duce la postulu seu, a aflatu cu cale a face visita la Berlin si Paris, ar fi reusitu se castige consimtiementulu Germaniei si alu Franciei in cestiunea Dunarei pentru proiectulu Austriei, cá in comisiunea mixta presidiulu se'lu aiba reprezentantulu austriacu, inse fara votu derimatoriu.

In curendu comisiunea dunaréna se va intruni la Galati si apoi vomu ved'a, ce resultatu a avutu missiunea diplomatica a comitelui Wolkenstein si daca, consimtiementulu mariloru poteri este realu sau numai presupusu din partea oficiosiloru austro-ungari.

Foisiór'a „Observatoriului“.

Crescerea igienica a copiiloru.

Instructiuni poporale pentru mame.

de

Dr. J. Felix

Memburu alu Academiei romane si alu Consiliului superioru medicalu.

(Urmare.)

III. Alaptarea copilului.

Indata dupa nascere copilulu simte trebuintia a dormi. Dupa 3 óre se alaptédia pentru prim'a óra. Se nu i se dea apa cu zaharu sau céiuri inainte de a se alaptá pentru prim'a óra, nici dupa alaptare, ci, daca mamei nu 'ia venitu inca laptele, se se dea copilului puçinu lapte de vaca caldicelu amestecat cu o parte apa fiérta.

Copilulu nou nascutu, daca este sanetosu, dorme tóta dio'a; la câte 4 pana la 6 óre elu cere a suge si apoi adorme din nou. Dela a 2-a sau a 3-a di copilulu cere a fi alaptatu mai adese-ori.

Natur'a si ratiunea ceru cá mam'a se nutrésca singura copilulu pe care l'a nascutu; laptele mamei este alimentulu celu mai bunu pentru copilu; precum alaptarea la sinulu maternu este conditiunea principala pentru prosperarea copilului, ea este si fososítóre pentru sanetatea mamei. „Pentru o mama sanetósa este dara o datoría sánta cá se alaptedie singura copilulu ei“.

Puçinu timpu inainte facerei si indata dupa facere titiele femeiei continu unu lapte subtire si limpede, care se numesce colostru. Dupa-ce copilulu a suptu colostrulu se golescu intestinele (matiele) lui de materi'a negritiósa care s'a adunatu in ele inainte nascerei si care se

numesce meconiu, si astfelu se inlatura necesitatea de a se dá copilului nou-nascutu dejá in cele de antaiu dile ale vietiei curatienii. Cu incetulu colostrulu dispare, laptele devine mai puçinu apatosu si dupa optu pana la 10 dile elu are grosimea si compositi'a sa normala.

La alaptarea copilului in cele de antaiu dile dupa facere mam'a va remanea culcata intorcandu-se intr'o parte, era dela a 6-a sau a 7-a di va dá sinulu copilului siedindu cu spatele radiemate.

Este bine cá dela inceputu se se reguledie timpul si durat'a alaptarei. Dela a 2-a sau a 3-a di dupa nascere copilulu se nu suga dio'a decâtu in intervale de celu puçinu dóne óre si nóptea la câte 3 pana la 4 óre. Copií cari au implinitu etatea de 2 luni se suga nóptea si mai raru decâtu la fiacare 4 óre. Fiacare alaptare se nu duredie decâtu 10—12 minute.

Dupa fiacare alaptare se se stérge sfirculu titiei cu o cárpa curata si móle pentru a se preintimpiná creptaturile loru dureróse. Gur'a copilului se se spele de mai multe-ori pe di cu o cárpa curata muíata in apa curata, ci nu presarata cu pulvere de zaharu, precum este obiceiulu, stergându-se bine limb'a, ceriulu gurei, gingiile, faci'a interna a budieloru si budiele.

Nu este utilu cá se se dea copilului pe lângu laptele maternu si unu altu alimentu inainte implinirei lunei a siésea. Dupa esirea primului dinte se se dea copilului odata pe di si totdeauna la aceeasi óra puçinu lapte de vaca curatu sau amestecat cu cafea slaba, sau puçina supa de carne cu grisú, cu franzela, cu tapioca, cu sago, puçinu ou cu zéma; aceste alimente se fia caldicele, de aceeasi temperatura cá laptele esitu din titia (35° C. pana la 37° C.). Se nu se dea copilului sugatórie facute dintr'o cárpa impluta cu zaharu si páne sau pesmetu pisatu sau alte asemenea alimente legate intr'unu tulpanu pe care suge copilulu.

Nu mai in casuri exceptionale, candu mam'a nu'si póte indeplini datoría cátra copilu, se se nutrésca la sinulu unei alte femeie, anume atunci candu mam'a suferu de o bóla mai lunga care o slabesce multu, care strica calitatea laptelui, sau care face se dispara laptele, in

fine in casulu candu se imbolnavescu sfircurile titieloru intr'unu modu care face alaptarea imposibila.

Daca apare menstruatiune (períodu, sorocu) la o femeia care'si alaptédia copilulu, ea póte continuá cu alaptarea, in casulu candu copilulu supórta bine laptele ei, (daca laptele ei nu provóca la copilu versaturi si urdinare); daca inse mam'a remane din nou insarcinata, atunci trebue se incetedie a alaptá.

IV. Alaptarea copilului de cátra o femeie straina.

Daca este cu nepotintia cá mam'a se nutrésca singura copilulu, elu este incredintiatu spre alaptare unei doice, sau in casa si sub privighierea mamei, ceea ce este de preferitu, sau afara din cas'a ei, unde priveghierea este fórte dificila.

Alegerea doicei cere diferite precautiuni. Doic'a se fia sanetósa, curata, copilulu ei propriu se fia sanetosu, bine facutu; ea se aiba in destulu lapte, la stringerea usióra a sinului se tisínésca dintr'insulu laptele in radie subtiri. Este bine cá atátu doic'a, precum si copilulu ei se fia examinati de cátra unu medicu, pentru-cá se se constate sanetatea loru. Nu este de neaperata trebuintia cá copilulu doicei se fia nascutu in acelasiu timpu cu copilulu pe care'lu incredintiamu, ci, daca'i damu spre alaptare unu copilu nou-nascutu, se ceremu numai cá se nu fia trecutulu dela facerea ei mai multu decâtu siése luni. O femeie care si in timpul alaptarei are menstruatiune (períodu, sorocu) nu este buna de doica. Pentru unu copilu nascutu de curendu vomu dá preferintia unei doice care a crescutu dejá unulu sau doi copii si care prin urmare scie dejá se ámblescu cu copií.

„Parintii cari iau o doica in cas'a loru au si o datoría sánta de implinire cátra copilulu propriu alu doicei“. Este o fapta barbara a sacrificá copilulu doicei, a'lu lasá se slabésca si se se stinga incetu din caus'a lipsei de lapte. Dintre copií doiceloru moru mai multu de dóne parti din trei, din cauza cá sunt asiediatu in graba si fara multa alegere la unele femeie cari alaptédia

Romani'a.

Adunarea deputatiloru.

Siedinti'a dela 12 Februaru 1882.

(Urmare si fine).

D. C. A. Rosetti (continuandu):

Eu voiescu se-mi consolidezu natiunea, si catu pentru republica, acesta este treb'a copiiloru mei si a copiiloru loru.

Eu me multiimescu cu titlulu de Rege si cu faptulu de republica (aplause). V'am dovedit'o; in esilu, prin scrisu noi amu sustinutu Domnulu strainu; la 59 amu dovedit'o erasi ca-ci amu alesu pe Cuza. Si credu ca daca Cuza n'ar fi fostu reu consiliatu, amu fi avutu astadi unu Rege alu Romaniloru nascutu aci.

Sunt fericitu ca acelu care este acum a sciutu se probe die poporulu ca ilu intielege si ca se increde in elu (aplause). A vediutu ca dreptate a avutu a se increde in acestu poporu, mai cu sema in urm'a resbelului, care a adusu regalitatea si pe care resbelu l'ati combatutu necurmatu. Mai multu de catu dv. elu a doveditu ca voiescu libertatea si ca crede in marirea si in marile destinari ale tierei lui, de catu unu presiedinte de republica, care se va alege intr'unu colegiu de cativa proprietari (aplause).

Dara, dloru, am se ve mai facu inca unu procesu aci. Ati numitu necontentitu poporulu, mai antaiu candu d. Lahovari era in strainetate, l'ati numitu „nedegrositu“; pe urma l'ati numitu neinvetiatu, barbaru si revolutionaru, pentru ca se ia dupa noi cari ilu resvratimu; negresitu nu v'a fostu dv. frica de Rosetti, catu de voinicu este elu, dara de! V'a fostu frica ca au se'lu asculte acesti dobitoci de poporu si de sateni. Ei, apoi reu ati facutu; precum ati facutu reu la 1864, de n'ati opritu lovitur'a de Statu, precum ati facutu reu de nu v'ati incrediutu in largirea legeri electorale, totu astfelu faceti reu candu acusat pe poporu de revolutionariu, pentru ca este sciutu, este o macsima, cunoscuta de tota lumea, ca in nici o tierra nu este altcineva mai conservatoriu de catu poporulu, ca-ci numai elu pierde (aplause).

Precum numai femeia mantine omenirea, pentru ca in pantecile ei porta copilulu si-lu cresce, totu asia numai poporulu mantine natiunea, ca-ci elu ne apera (aplause prelungite). Criminalu este acela care nu se inchina mamei si poporulu (aplause).

Apoi, dloru, v'a si doveditu acestu poporu la 1848, v'a doveditu la 1859, v'a doveditu la 1866, de cate ori a fostu stapanu cateva ore, v'a doveditu ce este elu. Elu a fostu in vietia politica, in orasie si in sate, ceea ce a fostu si pe campulu de bataia: nobilu, iertatoriu si gloriosu (aplause).

Acum, dloru, se-mi dati voia cateva minute se aperu si pe nenorocitulu acela de fostu ministru.

Ce voiti? Mi-a remasu o dragoste pentru elu (ilaritate). Sunt simpatii cari nu se esplica. De catu se ne intielegemu; am simpatii pentru fostulu ministru, dara nu poteti se negati ca in tota vietia mea am fugitu de acesta mare si glorioasa functiune. Credu ca nu e nimeni care nu scie ca de cate ori am primitu a fi ministru, a fostu in momente cari pareau critice amiciloru mei, si ca totdeauna le-am spus: indata ce voiu potea, se sciti ca plecu, si daca mai este cineva care nu crede, voiu face apelu la d. Cogalniceanu, care scie; voiu face apelu si la Rege, care scie ca dela 1866 i-am spus continuu. ca mai bine preferu 3 luni de puscarie, de catu 3 zile de ministeriu. Acesta dovedesce ca nu intielegu acea gloria si fericire. Dara, ce vreti? mai am cativa pe banc'a aceea, cari se apropia de prostia mea.

Am fostu ministru, scie d. Cogalniceanu, ca-ci am fostu cu dsa, am fostu pentru o luna ori doue; ei bine, ce am facutu eu, demagogulu si inamiculu proprietatii? In aplicarea legeri rurale a dlui Cogalniceanu, pe care i-a prepadit-o in aplicare, ca-ci afara de reu'a aplicare care se face totdeauna in lovirile de Statu, i-au prapadit-o si successorii; in aplicarea acelei legi, se furasera mosiile dela sateni, de cate ciocoi sateloru. Eu am adusu unu proiectu de lege si le-am redato.

N'a fostu acesta unu actu de mare conservatoriu, de unu adevratu proprietariu? Mi-am adusu a-minte de candu aveamu mosia si am vrutu se mi-o scapu.

A adusu a-minte d. Cogalniceanu si de vii. Ei! Totu demagogulu acela s'a silitu se restabileasca legea rurala si in privirea viiloru.

Daca eram conservatoriu cum sunt aceia cari se dicu conservatori, nu faceamu nici un'a din acestea, ci damu focu tuturoru invoieliloru agricole. Ei bine, si atunci si acum asiu fi implinitu acele invoieli, inse n'am primitu mainici o reclamatiune; am primitu vreo 2 sau 3 si indata am facutu se se esecute tote, de si aveau 45, 50, 90% dobanda. Erau din acele despre cari v'au vorbitu dnii Carp, Cozadini, Cortazi, Teriakiu, aratandu-ve ca o nopte de betia face pe tieranu sclavu pe unu anu. Le-am implinitu acele invoieli, si numai intr'unu punctu n'am servitu pe pretinsii conservatori; am facutu implinirile fara gendarmi. Unu singuru prefectu mi-a cerutu 30 calarasi si candu l'am intrebatu ce se faca cu ei, a intielesu si nu mi a mai cerutu.

Apoi, dloru, care dovada mai mare de conservatoriu si de ultra-proprietariu poteamu se ve dau, de catu punendu in desbaterea dv. acestu proiectu, ori cum ar fi, ori catu de reu, fia celu mai reu din lume, ca se ve silescu se faceti ceva? Am mai facutu ceva si mai conservatoriu; am facutu apelu la tote consiliile judetiene (intreruperi dela banc'a din drept'a). Asiu dori se se vorbesc mai tare, nu siopte, ca-ci altfelu nu potu responde.

D. Bobeica. Nu sioptesce nimeni; aici ii priveghiezu eu (ilaritate).

D. C. A. Rosetti. Tocmai de aceea me temu si eu (ilaritate).

Am facutu apelu la tote consiliile judetiene si responsurile ce am avutu le am tramisu comisiunei care facea legea, si comitetulu de delegati ca se vi le supuna si se se luminedie.

Am facutu apelu se se intrunesca proprietarii mari si mici, si am cerutu se se chie me si satenii, si cu preferintia acei dela divanulu ad-hoc, pentru ca au experientia, si astfel se avemu o conferintia de omeni practici si conservatori; ca-ci, inca odata o dicu, nu ne intielegemu la cuventulu conservatoriu; conservatoriu va se dica acela care merge inainte cu dreptate, cu libertate, si necontentitu inainte; revolutionariu este acela care pune piedici progressulu. Nu sunteti conservatori, nu mergeti inainte, stati pe locu, prin urmare dati indaretu.

In comisiunea care a elaboratu legea erau, 15 mi se pare, deputati din cei mai moderati, din cei invetiati, din acei cu avere, fiindu-ca vedu ca acum numai averea este ceva; erau 2 membrii dela curtea de cassatiune; acestora le am disu: dloru, vedeti suferintia, vedeti se se aduca o indreptare, si reu sau bine, ei au propusu ceva, care totu la dv. avea se vie ca se o faceti mai bine.

Vedeti, dara, dloru, ca me acusat numai ca se acusat, pentru ca faptele ve radica puterea de a acusa (aplause).

Acum dvostra cereti se se amane cestiunea ca se se studiede mai bine.

Eu nu intreb pe d. Cogalniceanu daca a convocat pe sateni candu a facutu lovitur'a de Statu, pentru ca are se mi respunda: sciamu bine ce voru ei inca dela 1848, de si ieri mi a contestatu mie dreptulu de a publica actele sateniloru dela 1848.

Cum dara cereti amanarea, sub cuventu ca nu ati studiatu cestiunea? Cum? Dela 1866 si pana acum, dv., omeni illustri, proprietari mari, n'ati studiatu inca legea dela care depinde proprietatea dv., proprietatea tierei intregi, dela care depinde liniscea si prosperitatea ei? Cum? N'ati auditu nici unu tipetu pana acum? Nu va trecutu prin minte ca ar fi vreo nedreptate pe undeva? Dloru, daca asiu fi unu membru alu juriului, si asiu fi chie matu se ve osindescu destulu ar fi se spunu cuventulu acesta ca ati declarat ca nu sciti nimicu in acesta cestiune, ca trebue se studiat de aci inainte. Nu trebue o mai mare culpabilitate.

Permiteti mi inca unu cuventu prin care se ve dovedescu ca, in cunoscintia de cauza, nu sunteti conservatori si ca nu protestati contra acestui proiectu ca conservatori, nici ca ve e frica, nici ca ve insielati, ci ca voiti numai o fragmentatura, care se ve dea dreptulu se atitati, se iritati si la

si copiii loru proprii si nu nutrescu in destulu copiii straini, sau cari, dupa intiercarea copiiloru loru proprii, nu mai au lapte si nutrescu pe cei straini cu alimente nepotrivate pentru etatea loru frageda.

Daca doica scie ca copilulu ei propriu este bine ingrijitu, ea va fi mai liniscita, nu va suferi din caus'a mustrariei de cugetu pentru vendierea copilului ei, si astfelu si copilulu strainu pe care-lu alaptedia va prospera mai bine, sugendu lapte sanetosu, ci nu veninulu unei femei peatose, chinute de doreri sufletesci. Mortea copilului propriu alu doicei pote avea o influentia forte vatematoria asupra sanetatii copilului strainu pe care-lu alaptedia.

Doica se observe aceleasi reguli ca mam'a care alaptedia copilulu ei propriu; nu este necesariu ca ea se si dia neincetatu langa copilu abtinendu-se de ori-ce lucrare; din contra ea se pote ocupa cu diferite lucrari in casa si in curte in timpulu candu copilulu dorme.

Se va da doicei dupa potintia alimentatiunea cu care este deprinsa, se nu i se dea numai carne, ci o alimentatiune mixta de legume, lacturi si carnuri. De si vinulu nu este necesariu, este permis ca se bea dupa obicei puçinu vinu.

In casu candu copilulu este asiediatu la doica afara de cas'a parintiloru, acestia trebue se se incredintiede adese-ori dela copilulu este bine nutritu, dela doica nu lu negliedia pe langa copilulu ei propriu, dela este bine ingrijitu in privintia curateniei, tinutu intr' unu aeru curatu, adese-ori preamblatu in aeru liberu, dela nu este oparitu din caus'a neprimenirei regulate a albituriloru (rufeloru). Nu este de ajunsu ca copilulu se aiba colorea sanetosa, se fia rumenu la faia, ci unu copilu dupa aparentia sanetosu, pote se stea in locu, se nu se crasca, se nu se desvolte intr'unu modu normalu. Mesur'a cea mai sigura pentru a constata ca copilulu este sanetosu si face progrese regulate este cantarirea copilului repetata adese-ori, despre care vomu vorbi mai josu.

V. Alaptarea mixta.

Daca mam'a este sanetosa, dara nu are destulu lapte, atunci ea pote alaptia copilulu si a'i da in acelasi timp si lapte de vaca cu puçina apa si cu o cantitate

forte mica de zaharu, mai bine de zaharu de lapte de catu de zaharu ordinariu, astfelu ca copilulu se primisca la cate 2 ore odata titia si alta-data lapte de vaca; in casulu acesta copilulu va primi aproape parti egale din laptele mamei si din laptele de vaca. Acesta alaptare mixta reusiesce numai atunci, candu mam'a are lapte, candu inse catatimea laptelui nu ajunge pentru nutritia perfecta a copilului; ea nu reusiesce in casulu candu copilulu nu se satura nici-odata la sinulu mamei, si candu alaptarea materna n'are altu efectu decatu a insielu copilulu cu cate-va picaturi de lapte.

Cu alaptarea mixta potemu incepe chiaru dela cele de antaiu zile ale vietiei, si mai tardiu candu trebuintia o cere. In cea de antaiu luna a vietiei o se adaogamu laptelui de vaca fiertu si caldicelu o parte de apa fierta caldicica, dela a dou'a sau a trei'a luna o se adaogamu o parte de apa fierta la doue parti de lapte fiertu, si astfelu vomu scadea treptatu catatimea de apa adaogata pana la a 6-a sau a 7-a luna, candu vomu incepe a da laptele fiertu curatu fara apa.

Laptele de vaca se da copilului cu biberonu de sticla (sticla sugatoria).

Biberonulu cere o ingrijire cu totul osebita, este necesariu ca se se spele cu lesia slaba si cu apa dupa fiacare intrebuintiare, si pentru acestu scopu se desface. Sunt nisce perii osebite pentru spalarea biberonului. Se gasescu mai multe feluri de biberone, cele mai bune sunt de sticla, avendu numai sugatoriulu de cauciucu.

Se nu se permita ca copilulu se mai suga dupa golirea biberonului ci, indata dupa-ce biberonulu a remasu desiertu, se se departiede.

In nici-unu casu se nu se dea copilului o sugatoria de tulpanu cu zaharu si pesmeti pisati sau cu alta implutura, astfelu de sugatorie strica stomaculu copilului.

De si laptele de bivoltia este mai greu de digeratu decatu laptele de vaca, ilu potemu intrebuintia pentru nutritia copiiloru, la nevoia, dela nu gasimu lapte de vaca.

In timpulu verei laptele se strica lesne, acresce curendu, si produce atunci versaturi si doreri de anima; pentru a-lu feri mai bine in contra stricatiunii, se se fierba laptele indata dupa-ce s'a adusu in casa, si dupa

ce s'a recitu se se puna intr'o sticla curata si astupata si acesta se se asiedie intr'unu altu vasu cu ghiatia sau cu apa rece, care apa se se reinoiesca de cateva-ori pe di.

Laptele dela vite cari sunt nutrite cu borhotu acru din poverni si din fabrici de zaharu nu este bunu, borhotulu prospetu care nu s'a acritu inca, nu strica laptele.

Inaintea esirei celoru de antaiu 2 sau 4 dinti se nu se dea copilului unu altu alimentu decatu laptele; pana atunci copilulu se nu se nutresca cu linguriti'a, ci se suga laptele din titia sau din biberonu; pana atunci se fia feritu copilulu de mancari fainose si de alte alimente solide.

VI. Alaptarea artificiala.

Rare-ori numai reusiesce la noi alaptarea artificiala, adeca crescerea copilului numai cu lapte de vaca, fara alaptarea la sinulu mamei sau a unei doici. Numai in casuri rari, candu este preste potintia a se nutri copilulu de catra mama sau a se gasi o doica, potemu recurge la alaptarea artificiala cu biberonulu, care contine lapte de vaca fiertu amestecat cu apa si cu puçinu zaharu de lapte, in modulu aretat in capitolulu precedentu.

O mama saraca care nu pote alaptia singura copilulu si care n'are mijloce a'i procura o doica, se cera mai bine dela Primaria unu ajutoriu pentru-ca se plateasca doica, decatu se-lu omore cu incetulu prin alaptarea artificiala.

Diferite alimente artificiale destinate a inlocui laptele naturalu alu mamei, precum: laptele conservatu elvetianu, pulverea lui Liebig, preparatulu lui Loefflund, pulverea lui Nestle, cari se vendu la farmacia si la bacanii, sunt scumpe; unele din ele ceru a fi gatite cu multa ingrijire si nu sunt de o potirva suportate de toti copiii; o femeia saraca n'are nici mijloce pentru cumparare, nici timpulu necesariu pentru gatirea scrupulosa a acestoru alimente; o femeia cu dare de mana se intrebuintiede banii mai bine pentru plat'a unei doice.

(Va urmeaza.)

cea mai mica intrunire care s'ar face — nu cu bilete, că-ei sciti că nu avem obiceiul acesta — dara o intrunire publica, se strigati indata: Demagogu acestu ministeriu! Josu! Si acésta tocmai candu sunt framentaturi si in giurulu nostru! . . . La ómenii inteliginti trebe se se caute caus'a, altfelu trebe se fiu smintitu, sau se credu de prosti pe nisce ómeni cari sunt la tóte capabili, si in necontentita relatiune cu toti ministrii straini, de tóte nationalitatile, astfelu in càtu sciu totu ce se petrece in giurulu tiei! Au facutu ei óre scomotulu acesta numai cá se dica că d. Rosetti le manàncã proprietatile? In adeveru, asia de nepriceputu trebe se fia numai acela care crede acésta (aplause).

Inca unu cuventu cá se ve aratu că nu sunteti drepti. Nu este adeveratu că voiti revolutiunea, protestediu si eu cu dv.; dara de ce voiti se tîneti legea acésta inca unu anu? Ce? Nici acésta n'ó sciti? Si daca nu sciti, imi pare că v'a adusu aminte éra d. Cogalniceanu, si daca nu v'a adusu aminte prin cuvinte, presenti'a sa la acésta tribuna érá destulu cá se v'ó amintésca; nu sciti că unu ministru autoritariu, prin legea actuala ve póte desfiintiá pe toti in timpulu recoltei? Nici atàta lucru nu sciti? Candu unu ministru va fi autoritariu si va voi se fia stapanu pe colegiulu I si alu II de proprietari . . . nici atàta lucru nu sciti, că ar potea se ve stinga? In adeveru nu sciu cum sunteti daca n'ati invetiati nici atàta lucrulu.

D. Lahovari dicea: le-am disu proprietariloru că nu trebuia se protestedié acum, ci trebuia se protestedié la votu. Cui a disu vorbele acestea? Proprietariloru mari? Dara de ce nu si sateniloru? De ce 'i scoti pe densii? Apoi nu sciti că proprietarii mari v'au datu josu? Eramu prin puscarii candu ei v'au datu josu? Vedeti că natiunea, proprietarii mari, v'au respinsu. Ia inchipuiti-ve acum candu ar fi d. Rosetti autoritariu . . . Ce ati potea se patiti!

Dara daca ar fi adeveratu cum se dice că Rosetti este resvralitoriu? Apoi, nu intielegeti că 'i ar fi destulu se puna cá gendarmii se esecute cele 80 la suta dobanda si datoriile càrciumariloru? . . . Se scóta pe sateni cu dorobanti si elu . . . se pirotésca. Nu vedeti catastrofa? (aplause).

Fiindu-cà am vorbitu de esecutare cu gendarmi, veti fi aflu póte că acésta esecutare adesea ori, nu numai saracesce pe sateanu, dara desonoréda si famili'a acelora cari au onoratu natiunea intréga (aplause). Si cereti se mantîneti esecutarea cu gendarmi! 'Mi-ati adusu aminte prin acésta cerere unu faptu. In timpulu revolutiunei dela 1821, Elenii au luptatu, cum sciti toti, cu celu mai mare eroismu; au luptatu barbatii la Ipsera, ei inse au cadutu si Turcii intrau. Au vedutu femeile atunci că desonorate aveau se fia, si s'au pusu la dantiu la marginea unei stanci; josu érá marea; ele 'si-au luatu copiii in bratie si au inceputu a dantiá, si candu ajungea rendulu fiacareia in dreptulu ripei, se aruncá in mare pentru a scapá onórea mamei si pe fiu de robie (aplause).

Ei bine, este aci deputatulu care mi-a spusu că acolo ati adusu pe saténu prin aceste esecutiuni cu gendarmii, că la Râmnicu-Saratu s'au aruncatu in riu barbatii si femeii, cá se scape de esecutare si de ultragie gendarmiloru (aplause prelungite.) Éca ce ati facutu cu gendarmii, dvóstra, conservatori linisciti! Si éta că eu, revolutionariu, am opritu se se esecute legea cu gendarmi si v'amu facutu lucrurile campului, si v'amu scapatu, am scapatu tiér'a mea; că-ei sciti bine că miclele omurii ale catoru-va ómeni, aducu catastrofa cea mare! (aplause).

Acum, dni deputati, éca ce am se ve dicu: nu lasati se triumfe pe acei cari se facu că sunt conservatori, pe acei cari se facu că sunt speriatii. Votati luarea in consideratiune a acestei legi si apoi eu unulu ve recomandú propunerea dlui Cogalniceanu: numiti o comisiune de 30 de insi, inse spuneti-le cá in 10 zile se aduca legea; dara lege fara gendarmi (aplause), lege care se apere pe proprietariulu mare si micu de o potriua, că-ei amendoi sunt onorabili.

Nu mai astfelu, aparandu mosia cea mica, veti intari mosi'a cea mare; numai astfelu, dandu dreptu celui cu mosi'a mica, elu va vedea că in libertate, prin libertate, natiunea scie se salute pe Eroulu dela Plevn'a! (Aplause prelungite, lungu repetite).

Voci. Inchiderea discussiunei.

— Se da cetire urmatórei propuneri:

„Propunemu cá imediatu dupa luarea in considerare a proiectulu de lege, Camer'a se aléga o comisiune compusa din 21 membri, care impreuna

cu comitetulu delegatiloru si in terminu de optu zile celu multu, se studiedie amendamentele ce se voru propune si rezultatulu se-lu supuna deliberarei onor. Camere.“

C. A. Rosetti.

Voci. Inchiderea discussiunei.

D. Al. Lahovari vorbesce contra inchiderei.

D. P. Buescu vorbesce pentru inchidere.

— Se pune la votu inchiderea discussiunei si rezultatulu scrutiniului este celu urmatoriu:

Votanti	108
Maioritate absoluta	55
Bile albe	68
Bile negre	40

D. presiedinte. Adunarea a incuviintiatu inchiderea discussiunei.

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Tiér'a Oltului. (Unu evreu ucisu, aratari criminale). In comun'a Mandr'a aprópe de Fagarasiu s'a intemplatu de curendu unu faptu fórté regretabilu. Evreulu Knöfler din acea comuna fú pusiatu prin feréstra in casa sa propria, si in urm'a graveloru rane primite in pieptu dupa dóue dile a incetatu din viétia.

Caus'a uciderii lui se dice a fi fostu camatari'a si ruin'a totala la care adusesse pe locuitorii acelei comune. Faptuitorulu este pana adi necunoscutu.

Se dorimu cá acésta regretabila intemulare se fia o admonitiune si pentru alti camatari si despoitori de poporu.

Mergéndu eri la Fagarasiu in cause private am aflu cá inteligenti'a romana din acestu tinutu stá sub o controla a domniloru dilei; totu pasulu le e mesuratu, ba lucrulu se pare a deveni si mai seriosu, căci s'a inceputu pe faciã cu suspitionarile si aratarile criminale.

Pana in momentele de faciã cum am aflu eri din isvóre cu totulu sigure — s'au facutu dóue aratari criminale contra a 2 dintre fruntasii inteligentii nóstre, firesce că fara nici-unu temeiu, totulu este numai unu pretextu, la casu de lipsa Aratarile le fabrica famosulu J. B. inse a transpiratu in publicu cumcã adeveratii actori sunt dupa culise, si numitulu e numai unu orbu instrumentu si acum cá totudeauna. Acestea mesuri miserabile sunt in stare in locu de a ne apropiá unii de altii in timpuri atàta de critice, mai virtosu ne va departá, că-ei ur'a ura produce, si care sémena venturi, orcane va secerá.

Ar fi bine cá dintre inteligentii unguri din Fagarasiu cari mai tinu ceva la venitoriulu acestei tieri si au prevedere se nu dea ansa a aprinde foculu care pe toti ne póte arde.

— (De pe Campulu-pànei, 14. Martiu 1882). In dilele acestea ne surprinse o circulara picanta esmisa dela comitatu la oficiile pretoriale, — care merita a nu fi trecuta cu vederea din partea onorabilei publicu cetitoriu. Cuprinsulu e urmatoriu: „Pretorele Jiului facu in 13 Februaru a. c. raportu la vice-comite, cá cu ocaziunea dispuneri sale referitóre la aducerea in viétia a art. de lege XXXI §. 17 din an. 1870 despre regularea manipularii padurilor, in comun'a Uricani fiindu de faciã in 29 Jan. a. c. unu asia numitu „motiu ciuberariu“ din tinutul Abrudului — a revoltatu (bujtogatta) poporulu, invetiandu'lu, cá nici decátu se nu se invoiesca la primirea de oficiali silvanistici, nici la aceea, cá padurile se se puna sub manipulare de economisare, pentru-cá din acésta se potu escá atari lucruri, cá cu timpu se le ié padurile; daca inse se opunu, nu voru avea ce le face, padurile voru remanu cum au fostu si fia-cine le va potea folosi dupa placu. cá ei (adeca cei de pe la Abrudu) asemenea s'au opusu autoritatii de acolo, prin ceea ce au impiedecatu procederea, si acuma n'are nimenea baiu cu padurile. — In urm'a acestui raportu se provóca oficiile pretoriale, cá se'si indrepte atentiunea spre astfelu de revoltatori (bujtogatók) si pe cari va pune mán'a se'i trimita judicatoriei penale.“

Noi, cei din acelasu comitatu cu Uricaneni ne miramu cá nu se aude nimica, si nici in circulara nu se amintesce, pana la ce estensiune a ajunsu rescól'a inceputa de bietulu motiu ciuberariu si ce potere armata s'a intrebuintiatu pentru domolirea ei? Suntemu inse in placut'a positiune a linisci cu tóta siguritatea pe onorabilulu publicu cetitoriu, cá poporulu din acestu comitatu — formatu se intielege numai din Romani pe la sate — nu'i pica nici in munte a se opune legiloru ori ordinatiuniloru mai inalte, din contra le primesce si indeplinesce cu bucuria pe cari vede că'i sunt cátu de puçinu folositorie, si cá prin urmare tóte spaimetele de felulu acesta ale celor dela càrma sunt fantasii ridicule. Svatuimu cu tóte acestea pe fratii de pe la Abrudu se'si instruedie pe credintiosii lui Jancu a se retinea dela respandirea ideiloru revolutionarie, cá nu cumva — in aceste timpuri critice — se se trediesca adi-máne, cá li se interdice comunicatiunea cu noi.

In legatura cu acésta circulara, imi permitu a comunicá onorabilei publicu cetitoriu si ceva imbucuratori. Sambat'a trecuta fiindu la orasiu (Orascia) calare, candu intorsei càtra casa, me oprí in drumu unu tieranu din Vaideiu, rogandu-me se'i cetescu o epistola, ce o scosese atunci dela posta, si care crede cá 'ia venitu dela fiu-seu din Bosni'a. Luai epistol'a si o cetii. Dupa-ce scrise elu intre altele parintiloru sei, cu mán'a propria, in limbajulu seu popularu, cá le-a venitu ordinulu se plece din Zvornik, unde fusera pana acuma detasiati — la lupta cu revoltantii, continua astfelu: „dara se nu fiti superati pentru mine, că-ei m'am departatu de voi si me ducu in bataia, cá eu am

voru inaintea lui Ddieu cu juramentu sàntu, cá voi fi in tóta vremea gata de a'mi dá viétia si a'mi versá sàngele pentru tiéra si pentru inaltiatulu imperatu, cá noi toti, cari avem sórtea se fimu catane, mai bine ne versamu sàngele nostru si ne damu viétia pentru tiéra, decátu se calcamu juramentulu celu sàntu, care l'amu facutu inaintea lui Ddieu, cá eu asia am auditu din stramosii nostrii romani, si sciu si eu, cá cine este odata crestinu bunu si romanu curatu, nu calca juramentulu, care'lu pune pentru tiér'a lui inaintea lui Domnedieu“.

Candu finii de a cetii acestu passagiu, — aruncáiu privirea spre bietulu parinte, ce stá inaintea mea cu ochii plini de lacrimi, si'lu intrebaiu cá unde a invetiatu fiu-seu a scrie. Cu vócea tremuranda imi raspunse, cá numai in satu a invetiatu si cá pana n'a picatu catana n'a fostu nicairi in strainatate.

Asia dara aceste cuvinte rostite de bravulu soldatu pentru a imbarbatá si consolá pe trist'a sa mama in momentulu, candu isi ia arm'a si pléca in lupta — sunt cuvintele unui simplu tieranu! Auditii cei ce cercati a denegá simtiurile nobile ale poporulu! Priviti probe vii de consciintia curata si de alipire si fidelitate càtra patria pana la abnegatiune de sine!

Tuliu Secasianu.

Sciri diverse.

— (Neceologu). Clerulu superioru romano-catholicu din Transilvani'a a suferitu o pierdere adencu simtita prin mórtea intemplata in 23 crt. a episcopulu romano-catholicu alu Transilvaniei

Mihailu Fogarasy

in etate de aprópe 82 ani, nascutu fiindu in 17 Sept. 1800 in Gyergyó-St.-Miklos.

Inaltulu prelatu si-a castigatu merite neperitóre pentru biseric'a, natiunea si patri'a sa prin calitatile sale adeveratu apostolice si prin rarulu seu zelu de binefacere. Episcopi'a rom.-cath. de Alba-Julia fiindu un'a din cele mai bogatu dotate, reposatulu episcopu care érá unu economu si administratoriu de modelu, departe de a risipi averea bisericeii si a cheltuí veniturile sale considerabile, din contra versá in fiacare anu dieci si chiaru sute de mii pentru scopuri de binefaceri, pentru biseric'i si scóle.

In decursulu dietei transilvane din anii 1862 pana la 1865 la care episcopulu M. Fogarasy a luatu parte cá regalistu. ceea ce din partea conationaliloru sei magiari i s'a fostu luatu in nume de reu, a jocat unu rolu nu tocmai neinsemnatu. dandu'si tóte silintiele de a calmá contrastele politice nationale si in specialu a impacá pe unguri cu romanii si cu sasii.

Fia-i tierin'a usióra si memori'a bine-cuventata!

— (Apelu.*) Onor. dle Red! Astadi la 22 Martiu 1882 a eruptu in comun'a nóstra unu focu teribilu pe la 1 óra p. m. Cu repediunea fulgerulu a prefacutu la momentu preste 50 case si siuri in cenusia, bucate si vite asia, in càtu ómenii aflatori parte mare la campu, nu au aflu nimica la reintórcere. Daun'a e grozava si deocamdata nu se póte sci sum'a aproximativa. Unii dintre cei arsi au fostu cercetati de acestu elementu alu nenorocirei chiaru si a 4-a óra. Ajutoriu grabnicu este o datorintia crestinesca. Noi vomu face posibilulu, rogamu inse pe onor. Redactiune se binevoiesca a colectá in favorulu celoru nenorociti, spre a le aliná in parte dorerile de pierderea cea mare. Bravele comune vecine, inteligenti'a din Salisce cu poporu cu totu, pompierii din Cristianu, Orlatienii, Sibierenii, Cacovenii si Galesienii au saritu in ajutoriu de au localisatu foculu. — Inca odata ajutoriu grabnicu, că-ei nenorociti sunt ómeni seraci parte mare.

Sacelu, 22 Martiu 1882.

Primari'a comunei
Bucuru Respopu,
jude.
N. Platosiu,
vice-notariu.

— (Diariulu umoristicu „Caliculu“ din Sibiiu) a facutu progrese fórté insemnate; numerulu ce anu primitu de curendu stralucesce printr'o multime de istorisiri hazlii si de observatiuni picante, care ne-aperatu te face se ridi. Daca acestu diariu s'ar bucurá de o puternica incuragiare, de sicuru cá in curendu timpu ar potea deveni unu diariu umoristicu de 1-lu rangu. („Romanulu“).

*) Ori-ce sume ni se voru trimite in favorulu acestoru nenorociti le vomu primi spre inaintare la loculu destinatiunei lor.

Red Obs.

